

**UCHWAŁA Nr/...../2024
RADY POWIATU SOKOŁOWSKIEGO
z dnia czerwca 2024r.**

w sprawie przyjęcia „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem lokalnym na lata 2024 - 2030”

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 5 czerwca 1998r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024r. poz. 107) oraz art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024r. poz. 44) Rada Powiatu Sokołowskiego uchwala, co następuje:

§ 1

Przyjmuje się „Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem lokalnym na lata 2024 – 2030”, w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu i Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Uzasadnienie

Na podstawie art. 35a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024r. poz. 44), do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- a) rehabilitacji społecznej,
- b) rehabilitacji zawodowej i zatrudniania,
- c) przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Ostatni obowiązujący Program stracił moc z dniem 31.12.2023r.

„Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem lokalnym na lata 2024 – 2030” stanowi podstawę do opracowywania różnych form działań, mających na celu realizację ujętych w nim zadań oraz pozyskiwania środków finansowych z następujących źródeł:

- 1) budżetu jednostek samorządu terytorialnego (powiat/gminy), w ramach limitu środków finansowych zaplanowanych w budżecie na dany rok realizacji programu,
- 2) budżetu samorządu wojewódzkiego,
- 3) dotacji z budżetu państwa i państwowych funduszy celowych,
- 4) środków Unii Europejskiej,
- 5) środków organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych,
- 6) środków pochodzących od pracodawców.

STAROSTA SOKOŁOWSKI
/-/ ADAM GÓRAL

Załącznik

do uchwały Nr/...../2024

Rady Powiatu Sokołowskiego

z dnia czerwca 2024 r.

POWIAT SOKOŁOWSKI

„ POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH INTEGRACJI ZE SPOŁECZEŃSTWEM LOKALNYM NA LATA 2024-2030”

SOKOŁÓW PODLASKI 2024r.

Spis treści

WSTĘP.....	3
1.PODSTAWY PRAWNE	4
2. DIAGNOZA I OCENA SYTUACJI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W POWIECIE SOKOŁOWSKIM.....	6
2.1. Charakterystyka populacji osób z niepełnosprawnością w powiecie sokołowskim.....	6
2.2. Główne podmioty realizujące zadania na rzecz osób z niepełnosprawnością.....	7
2.2.1. Edukacja osób z niepełnosprawnością	9
2.2.2. Opieka zdrowotna i rehabilitacja lecznicza	10
2.2.3. Aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnością	12
2.2.4. Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnością	13
2.2.5 Współpraca z organizacjami pozarządowymi.	18
2.3. Wykorzystanie środków PFRON w latach 2018-2023	18
2.4. Europejski Fundusz Społeczny	19
3. „POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH INTEGRACJI ZE POŁCZEŃSTWEM LOKALNYM NA LATA 2024-2030”	20
3.1 Cele Programu i zadania	21
3.2 Adresaci Programu.....	27
3.3 Zasięg i czas trwania	27
3.4 Realizatorzy Programu.....	27
3.5 Źródła finansowania.....	288
3.6 Monitoring Programu.....	28
4.PODSUMOWANIE	29

WSTĘP

Polityka społeczna w środowisku lokalnym jest dziedziną, która zajmuje się między innymi socjalną działalnością samorządu i pozapaństwowych organizacji pod kątem wyrównywania szans i różnic w położeniu grup mieszkańców najsłabszych ekonomicznie. Niewątpliwie osoby z niepełnosprawnością są taką grupą. Z tej ogólnej definicji wynikają cele polityki społecznej wobec osób z niepełnosprawnością w dziedzinie leczenia, rehabilitacji, kształcenia, zatrudnienia, pomocy społecznej itp. Ogólnie można stwierdzić, że polityka społeczna wobec osób z niepełnosprawnością to ogół działań podmiotów publicznych i organizacji pozarządowych, mających na celu tworzenie ogólnych warunków zdrowotnych, pracy i funkcjonowania tych osób we wszystkich dziedzinach życia gospodarczego i społecznego, umożliwiających pełną integrację ze społeczeństwem.

Oznacza to odejście od socjalnej izolacji i tworzenie mechanizmów oraz instytucji ułatwiających ich integrację społeczną w środowisku zamieszkania, w środowisku pracy oraz w społeczeństwie jako całości. Wielką rolę mają tu do spełnienia organizacje pozarządowe, zajmujące się pomocą osobom z niepełnosprawnością i ich rodzinom. W niniejszym Programie organizacje pozarządowe są traktowane jako partner, a nie klient instytucji i organizacji publicznych, który działając w swoim środowisku lokalnym, uzupełnia państwo i samorząd terytorialny w rozwiązywaniu problemów osób z niepełnosprawnością.

„Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem lokalnym na lata 2024-2030” (zwany dalej Programem), stanowi kolejną próbę kompleksowego spojrzenia na problemy osób z niepełnosprawnością w powiecie sokołowskim, programowego ich ujęcia i planowego rozwiązania. Jego celem jest pobudzenie i zintegrowanie wszystkich działań zmierzających do stworzenia tym ludziom godnych warunków funkcjonowania oraz inspiracja do dyskusji merytorycznej nad tym zagadnieniem.

Niniejszy Program to syntetyczny sposób przedstawiania strategicznych działań, zmierzających do tworzenia odpowiednich warunków do funkcjonowania osób z niepełnosprawnością w naszym powiecie. W założeniach Programu określono zadania i odpowiedzialność samorządu powiatowego, samorządów gminnych oraz innych instytucji i organizacji pozarządowych, za realizację jego poszczególnych elementów składowych. W jego zadaniach skoncentrowano się na: bardziej skutecznych działaniach

zapobiegających niepełnosprawności oraz ograniczeniu jej skutków fizycznych, psychologicznych i społecznych, rehabilitacji, wyrównywaniu szans koniecznych do integracji społecznej poprzez edukację, zatrudnienie i przeciwdziałanie skutkom bezrobocia, pomoc społeczną, odpowiednio ukształtowane ustawodawstwo samorządowe i porządkowe, rozwijanie kultury, sportu, rekreacji i turystyki oraz krzewienie idei integracji i akceptacji społecznej. Istotne jest również, że w zadaniach Programu przewidziano potrzebę diagnozy stanu i gromadzenia danych statystycznych. Uwzględnienie w Programie potrzeb badawczych nadaje mu cechę ciągłości, co zakłada jego doskonalenie i rozwijanie poprzez wykorzystanie wyników badań i analiz statystycznych. Oznacza to, że program samorządowy przewiduje ciągły dopływ nowych informacji zarówno o warunkach zdrowotnych, pracy i bytu, funkcjonowaniu w środowisku lokalnym, jak i o instytucjach działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.

W części dotyczącej realizacji „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem lokalnym na lata 2024-2030”, zakłada się współpracę administracji samorządowej z administracją rządową i organizacjami pozarządowymi działającymi na terenie powiatu sokołowskiego oraz Państwowym Funduszem Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Oznacza to, że bez tej współpracy nie będzie można w pełni zrealizować tego Programu.

1. PODSTAWY PRAWNE

Dokumenty międzynarodowe

1. Konwencja o prawach osób niepełnosprawnych (Rezolucja 61/106) przyjęta wraz z protokołem fakultatywnym przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych w dniu 13 grudnia 2006r.
2. Standardowe Zasady Wyrównywania Szans Osób Niepełnosprawnych (Rezolucja 48/96) przyjęte podczas 48 sesji Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych w dniu 20 grudnia 1993r.

Dokumenty i programy na szczeblu krajowym

1. Karta Praw Osób Niepełnosprawnych z dnia 1 sierpnia 1997r. przyjęta uchwałą Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej M. P.1997 nr 50 poz. 475;
2. Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030

3. Narodowy Program Zdrowia

Ogólnokrajowe akty prawne:

1. Ustawa z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2024 poz. 107);
2. Ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024r. poz. 44);
3. Ustawa z 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2024 poz. 475 z późn. zm.);
4. Ustawa z 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2023 poz. 901 z późn. zm);
5. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2022 poz. 2123 z późn. zm);
6. Ustawa z dnia 4 listopada 2016r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (Dz. U. z 2023 r. poz. 1923)

Programy na szczeblu regionalnym:

1. „Wojewódzki program wyrównywania szans osób niepełnosprawnych i przeciwdziałania i ich wykluczeniu społecznemu oraz pomocy w realizacji zadań na rzecz zatrudniania osób niepełnosprawnych w województwie mazowieckim na lata 2022-2025”
2. „Strategia Polityki Społecznej Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2030”
3. „Strategia Rozwoju Województwa Mazowieckiego do roku 2030”

Programy na szczeblu lokalnym

1. „Strategia Rozwoju Powiatu Sokołowskiego na lata 2016 – 2025” przyjęta uchwałą Nr XII/73/2015 Rady Powiatu Sokołowskiego z dnia 21 grudnia 2015 r.

2. DIAGNOZA I OCENA SYTUACJI OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIĄ W POWIECIE SOKOŁOWSKIM

2.1. Charakterystyka populacji osób z niepełnosprawnością w powiecie sokołowskim

Niepełnosprawność to naruszenie lub uszkodzenie sprawności psychofizycznej, które prowadzi do stanu określonego jako ograniczenie funkcjonalne lub ograniczenie aktywności życiowej człowieka. Przyczyny powstania niepełnosprawności są trojakiego rodzaju: wady wrodzone, przewlekłe choroby oraz wypadki (urazy, zatrucia, wypadki komunikacyjne). Osoby z niepełnosprawnością stanowią znaczną część naszego społeczeństwa a problem niepełnosprawności z roku na rok dotyczy coraz większej liczby ludzi. Dane dotyczące osób niepełnosprawnych prawnie i biologicznie zbierane są w ramach przeprowadzanych z określoną częstotliwością narodowych spisów powszechnych (w Polsce co 10 lat) oraz badań reprezentacyjnych (ankietowych) badania stanu zdrowia ludności (w Polsce co 5 lat, od 2004r.).

Według wyników Europejskiego Ankietowego Badania Zdrowia (European Health Interview Survey – EHIS) w 2014 roku w Polsce było 7,7 mln (dokładnie 7 689,8 tys.) osób niepełnosprawnych biologicznie, tj. osób, które zadeklarowały ograniczoną zdolność wykonywania czynności jakie ludzie zwykle wykonują (zgodnie z jednolitą dla UE definicją zastosowaną w badaniu uwzględniono zarówno poważne jak i mniej poważne ograniczenia, powodujące niemożność wykonywania ww. czynności, przez okres co najmniej ostatnich 6 miesięcy). Wśród nich było 2 464,8 tys. z poważnymi ograniczeniami sprawności i 5 225 tys. osób z mniej poważnymi ograniczeniami.

Według danych statystycznych GUS z 2011r., w Polsce żyło 4 697 048 osób dotkniętych problemem niepełnosprawności. W powiecie sokołowskim, liczącym w 2023 r. 50 618 mieszkańców. Liczba dzieci w wieku 0-14 lat wyniosła 7 678 przy wskaźniku częstości niepełnosprawności dla tej grupy wynoszącym 3,78%. Liczba osób w wieku 15 lat i więcej wyniosła 42 940 przy wskaźniku częstości niepełnosprawności dla tej grupy wynoszącym 8,01%. Ogólna liczba osób z niepełnosprawnością w powiecie sokołowskim kształtuje się na poziomie 3 730 (dane GUS).

Według danych własnych Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siedlcach, dla osób z terenu powiatu sokołowskiego liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności, orzeczeń o stopniu niepełnosprawności, legitymacji dla osób z niepełnosprawnością oraz kart parkingowych przedstawia się następująco:

ROK	Liczba wydanych orzeczeń dla osób przed 16 r.ż.	Liczba wydanych orzeczeń dla osób po 16 r.ż.	Liczba wydanych legitymacji dla osób przed 16 r.ż.	Liczba wydanych legitymacji dla osób po 16 r.ż.	Liczba wydanych kart parkingowych
2018	150	648	17	113	94
2019	143	740	7	101	112
2020	158	665	11	69	111
2021	131	565	27	181	168
2022	113	645	31	210	169
2023	137	867	34	354	211

Najczęściej powtarzające się przyczyny niepełnosprawności to:

- upośledzenie narządu ruchu;
- choroby narządu słuchu i wzroku;
- choroby układu oddechowego i krążenia;
- choroby neurologiczne.

Faktem jest, że wzrost dynamiki inwalidztwa w powiecie następuje w efekcie procesu starzenia się mieszkańców.

2.2. Główne podmioty realizujące zadania na rzecz osób z niepełnosprawnością

Na terenie miasta Sokołów Podlaski mają swoje siedziby urzędy i instytucje, min: Starostwo Powiatowe, Urząd Miasta, Urząd Gminy, Urząd Skarbowy, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej, Powiatowa Stacja Sanitarno – Epidemiologiczna, Powiatowy Inspektorat Weterynarii, Komenda Powiatowa Policji, Komenda Powiatowa Straży Pożarnej, Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Kasa Rolniczego Ubezpieczenia Społecznego, Publiczna Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, szkoły, przedszkola, kościoły, banki, urzędy pocztowe, instytucje niepubliczne itd. Większość

wymienionych instytucji prowadzi swoje pododdziały w miejskich i gminnych miejscowościach z terenu powiatu tj. Ceranowie, Sterdyni, Sabniach, Jabłonnie Lackiej, Repkach, Bielanach i Kosowie Lackim.

Wszystkie urzędy i instytucje publiczne są zobowiązane do prowadzenia działalności na rzecz osób z niepełnosprawnością w ramach statutowej obsługi ludności.

Na terenie powiatu sokołowskiego funkcjonuje 9 ośrodków pomocy społecznej:

- Centrum Pomocy Socjalnej w Sokołowie Podlaskim,
- Miejsko – Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kosowie Lackim;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sokołowie Podlaskim;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielanach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Repkach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jabłonnie Lackiej;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sabniach;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Sterdyni;
- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Ceranowie.

Miejskie i gminne ośrodki pomocy społecznej prowadzą ścisłą współpracę z Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie. Osoby z niepełnosprawnością mieszkające na terenach wiejskich, mają z reguły niską wiedzę na temat przysługujących im praw. Ośrodki pomocy społecznej obejmują swoim zasięgiem poszczególne gminy a prowadząc pracę socjalną w terenie, mają największe możliwości pomocy osobom potrzebującym np. poprzez informowanie ich i poradnictwo, zapewnienie opieki w formie usług opiekuńczych lub w innych formach przewidzianych w pomocy społecznej.

Miasto Sokołów Podlaski posiada w swojej strukturze Środowiskowy Dom Samopomocy. Jest to ośrodek wsparcia dziennego dla osób przewlekle psychicznie chorych (typ A) i osób z niepełnosprawnością intelektualną (typ B). Uczestnikami ŚDS są osoby niepełnosprawne, powyżej 18 roku życia.

Celem ośrodka jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnością intelektualną oraz zaburzeniami psychicznymi miejsca, dającego im poczucie bezpieczeństwa, braku barier i izolacji społecznej.

2.2.1. Edukacja osób z niepełnosprawnością

System edukacji pełni zasadniczą rolę w procesie aktywizacji społecznej osób z niepełnosprawnościami oraz przygotowania do podjęcia w przyszłości zatrudnienia i prowadzenia niezależnego życia. Dlatego niezmiernie ważne jest, aby – mimo różnego rodzaju ograniczeń funkcjonalnych – osoby z niepełnosprawnościami miały szansę na rozwój swojego potencjału, aktywność i uczestnictwo w edukacji razem z osobami sprawnymi (założenia edukacji włączającej, o której mowa w art. 24 Konwencji), jak i możliwości do kontynuowania nauki na kolejnych poziomach edukacji oraz korzystania z możliwości uczenia się przez całe życie.

Na terenie powiatu sokołowskiego, liczba placówek oświatowych przedstawia się następująco:

- przedszkola - 24;
- szkoły podstawowe - 28, w tym 1 specjalna;
- szkoły ponadpodstawowe i policealne - 12, w tym 1 specjalna;
- szkoła muzyczna I stopnia – 1.

(stan na 31.12.2023 r.)

Większość szkół przygotowuje swoją kadrę nauczycielską do kształcenia dzieci i młodzieży z niepełnosprawnością w systemie kształcenia ogólnego, rzadziej integracyjnego. W sytuacjach szczególnych, dzieci i młodzież z niepełnosprawnością są kierowane do szkolnictwa specjalnego. Na terenie miasta Sokołów Podlaski funkcjonuje Zespół Szkół Specjalnych, kształcący na poziomie podstawowym, gimnazjalnym oraz zawodowym.

W szczególnie ciężkich przypadkach, zespół specjalistów Publicznej Poradni Psychologiczno – Pedagogicznej w Sokołowie Podlaskim orzeka o potrzebie nauczania indywidualnego (*w domu ucznia z niepełnosprawnością*). Nauczanie indywidualne jest realizowane na każdym poziomie kształcenia tj. od szczebla podstawowego do szkolnictwa średniego.

W powiecie sokołowskim funkcjonuje 5 placówek kulturalnych:

- Sokołowski Ośrodek Kultury;
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury w Kosowie Lackim;
- Gminny Ośrodek Kultury w Jabłonie Lackiej;
- Gminny Ośrodek Kultury i Sportu w Sterdyni;
- Gminny Ośrodek Kultury w Repkach;

Wszystkie ośrodki kultury z terenu powiatu, od wielu lat, organizują na terenach swoich gmin szereg imprez i przedsięwzięć o zasięgu powiatowym a nawet międzynarodowym, w tym również imprezy integracyjne np. w formie festiwali, biesiad, pikników, wystaw i występów artystycznych, na których swoje talenty prezentują osoby z niepełnosprawnością.

W powiecie funkcjonuje 9 bibliotek publicznych.

Podstawowe zadanie powiatu w zakresie kultury fizycznej to upowszechnianie sportu wśród dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych. Zadania z zakresu kultury fizycznej w powiecie sokołowskim są realizowane przy współpracy z :

- Ośrodkiem Sportu i Rekreacji w Sokołowie Podlaskim,
- Powiatowym Szkolnym Związkiem Sportowym;
- Klubami sportowymi;
- Stowarzyszeniem Lokalnym Salezjańskiej Organizacji Sportowej SALOS i innymi.

Bazę sportową powiatu stanowią:

- hala sportowa,
- pływalnia,
- stadiony,
- strzelnica,
- siłownie,
- sale gimnastyczne i boiska przyszkolne,
- Otwarte Strefy Aktywności (OSA).

2.2.2. Opieka zdrowotna i rehabilitacja lecznicza

Dla osób z niepełnosprawnościami, niezależnie od okresu powstania niepełnosprawności, szczególne znaczenie ma adekwatny dostęp do świadczeń opieki zdrowotnej. Od tego bowiem zależy, czy osoba z niepełnosprawnością będzie mogła cieszyć się możliwie najlepszym stanem zdrowia.

Podstawową opiekę zdrowotną w ramach kontraktów z Narodowym Funduszem Zdrowia na terenie powiatu sokołowskiego sprawują min.:

1. Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej w Sokołowie Podlaskim poprzez swoje jednostki organizacyjne:
 - Przychodnię Rejonową w Sokołowie Podlaskim,

- Gminny Ośrodek Zdrowia w Repkach,
 - Wiejski Ośrodek Zdrowia w Czerwonce,
 - Wiejski Ośrodek Zdrowia w Wyróżbach,
 - Wiejski Ośrodek Zdrowia w Skibniewie,
2. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „STARÓWKA” w Warszawie – Centrum Medyczne Starówka w Sokołowie Podlaskim, również poprzez jednostki organizacyjne:
 - Przychodnia Rodzinna Starówka w Jabłonninie Lackiej,
 - Przychodnia Rodzinna Starówka w Sterdyni,
 - Przychodnia Rodzinna Starówka w Sabniach,
 - Przychodnia Rodzinna Starówka w Kosowie Lackim.
 3. Gminny Ośrodek Zdrowia w Bielanach prowadzony przez Centrum Medyczno-Diagnostyczne Sp. z o.o. w Siedlcach;
 4. Przychodnia w Ceranowie prowadzona przez Centrum Medyczno-Diagnostyczne Sp. z o.o. w Siedlcach;
 5. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „OMEGA” w Sokołowie Podlaskim,
 6. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ALMED” w Sokołowie Podlaskim,
 7. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ZDROWIE” w Kosowie Lackim,
 8. OPTIMA Koszarska Rudnicka – Lekarska Spółka Partnerska w Sokołowie Podlaskim;
 9. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „MAX-MED” Roksana Maxwell w Sokołowie Podlaskim

Opiekę specjalistyczną na terenie powiatu zapewnia min.:

1. Szpital Powiatowy SPZOZ w Sokołowie Podlaskim,
2. Przychodnia Specjalistyczna SPZOZ w Sokołowie Podlaskim,
3. Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ARCO IRIS”.

Od 2001r. przy SPZOZ w Sokołowie Podlaskim funkcjonuje Zakład Opiekuńczo - Leczniczy, zapewniając długoterminową opiekę pacjentom, którzy ze względu na stan zdrowia nie mogą samodzielnie funkcjonować w środowisku. W 2024r. ZOL został przeniesiony z pomieszczeń Szpitala Powiatowego do nowo wybudowanego obiektu, który jest pozbawiony barier i oferuje komfortowe warunki pobytu i leczenia dla 80 pacjentów.

2.2.3. Aktywizacja i rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnością

Wszystkie osoby z niepełnosprawnością bez względu na przyczyny i rodzaj niepełnosprawności mają prawo do pomocy w zakresie zatrudniania i możliwości dostępu do zatrudniania na równi z osobami pełnosprawnymi, zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami. Praca i integracja zawodowa są jednym z najistotniejszych aspektów uczestnictwa osób z niepełnosprawnością w życiu społecznym, albowiem zapewniają one:

- samodzielność materialną,
- poczucie własnej wartości,
- społeczny kontakt z innymi osobami.

Jednym z głównych zadań rehabilitacji zawodowej jest promowanie zatrudnienia osób z niepełnosprawnością, poprzez aktywizację tych osób w kierunku poszukiwania pracy, podwyższenie ich kwalifikacji zawodowych oraz wsparcie pracodawców, tak aby przyjmowanie osoby z niepełnosprawnością do pracy w warunkach gospodarki rynkowej nie oznaczało dla nich z góry obciążenia.

Działaniami z zakresu rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością zajmuje się Powiatowy Urząd Pracy w Sokołowie Podlaskim. Podstawowe formy aktywizacji zawodowej i wsparcia w zatrudnianiu osób z niepełnosprawnością to:

1. staże;
2. prace interwencyjne;
3. roboty publiczne;
4. zwrot kosztów wyposażenia stanowiska pracy dla osoby z niepełnosprawnością;
5. zwrot kosztów szkolenia pracowników niepełnosprawnych;
6. przystosowanie stanowisk pracy i adaptacja pomieszczeń.

Powiatowy Urząd Pracy zajmuje się m.in. pośrednictwem pracy, doradztwem zawodowym, organizacją szkoleń, realizacją projektów aktywizujących osoby zainteresowane podjęciem pracy. PUP prowadząc rejestrację bezrobotnych i poszukujących pracy osób z niepełnosprawnością, ma możliwość dokładnego określenia potrzeb i oczekiwań tych osób względem podnoszenia kwalifikacji.

Dane z ostatnich dziesięciu lat świadczą o pozytywnym trendzie w zakresie aktywności ekonomicznej osób z potwierdzoną prawnie niepełnosprawnością, zwłaszcza tych w wieku produkcyjnym.

Na terenie powiatu sokołowskiego funkcjonują obecnie dwa zakłady pracy chronionej:

1. Spółdzielnia Inwalidów CHEGOS w Sokołowie Podlaskim;
2. Zakład Produkcyjno – Usługowo –Handlowy OLG-MAR Wiesław Rudziński Zakład Pracy Chronionej w Sokołowie Podlaskim.

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych również wspiera zatrudnianie osób z niepełnosprawnością, min. poprzez:

- dofinansowanie wynagrodzeń pracowników niepełnosprawnych;
- refundację składek na ubezpieczenia społeczne dla osób niepełnosprawnych prowadzących działalność gospodarczą oraz dla niepełnosprawnych rolników.

2.2.4. Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnością

Określone w ustawie o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych **instrumenty rehabilitacji społecznej** mają zapewnić osobom z niepełnosprawnościami aktywne i pełne uczestnictwo w życiu społecznym. Rehabilitacja społeczna realizowana jest przede wszystkim przez:

- wyrabianie zaradności osobistej i pobudzanie aktywności społecznej osoby z niepełnosprawnością;
- wyrabianie umiejętności samodzielnego wypełniania ról społecznych;
- likwidację barier, w szczególności architektonicznych, urbanistycznych, transportowych, technicznych, w komunikowaniu się i dostępie do informacji;
- kształtowanie w społeczeństwie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji z osobami z niepełnosprawnościami.

Realizacją zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnością zajmuje się min. Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim. Do podstawowych zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnością należą:

- dofinansowywanie uczestnictwa osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych,
- dofinansowywanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,

- dofinansowywanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, w związku z indywidualnymi potrzebami osób niepełnosprawnych,
- dofinansowywanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych,
- dofinansowanie usług tłumacza języka migowego lub tłumacza-przewodnika;
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Warsztat Terapii Zajęciowej Caritas Diecezji Drohiczyńskiej w Sokołowie Podlaskim został utworzony 15 grudnia 2008r. a swoją działalność rozpoczął od 29 grudnia 2008r. Jednostką organizacyjną, która otworzyła Warsztat jest Caritas Diecezji Drohiczyńskiej z siedzibą w Drohiczynie. Do dnia 27 grudnia 2023r. Placówka z siedzibą przy ul. Lipowej 84 w Sokołowie Podlaskim obejmowała wsparciem dziennym 33 uczestników – niepełnosprawnych mieszkańców powiatu sokołowskiego. Od dnia 28 grudnia 2023r. na terenie powiatu sokołowskiego funkcjonuje Filia WTZ w Sokołowie Podlaskim z siedzibą w Wyrozębach-Podawcach, gmina Repki, która oferuje wsparcie dla kolejnych 18 osób z niepełnosprawnością (łącznie liczba uczestników WTZ - 51 osób z niepełnosprawnością).

Warsztat oznacza wyodrębnioną organizacyjnie i finansowo placówkę, stwarzającą osobom z niepełnosprawnością niezdolnym do podjęcia pracy możliwość rehabilitacji społecznej i zawodowej w zakresie pozyskania lub przywracania umiejętności niezbędnych do podjęcia zatrudnienia. Realizacja powyższego celu odbywa się przy zastosowaniu technik terapii zajęciowej, zmierzających do rozwijania:

1. umiejętności wykonywania czynności życia codziennego oraz zaradności osobistej,
2. psychofizycznych sprawności oraz podstawowych i specjalistycznych umiejętności zawodowych, umożliwiających uczestnictwo w szkoleniu zawodowym albo podjęcie pracy.

Na terenie powiatu sokołowskiego funkcjonują dwa domy pomocy społecznej tj.

- Dom Pomocy Społecznej w Wirowie dla osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie prowadzony przez Powiat Sokołowski, posiadający 104 miejsca statutowe;

- Dom Pomocy Społecznej w Jabłonninie Lackiej dla kobiet przewlekle somatycznie chorych, prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Albertynek posiadający 70 miejsc statutowych.

Osobie wymagającej całodobowej opieki z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, niemogącej samodzielnie funkcjonować w codziennym życiu, której nie można zapewnić niezbędnej pomocy w formie usług opiekuńczych, przysługuje prawo do umieszczenia w domu pomocy społecznej. Osobę kieruje się do domu pomocy społecznej odpowiedniego typu, zlokalizowanego przeważnie jak najbliżej miejsca zamieszkania osoby kierowanej.

Od 2004 r. PCPR realizuje program „Specjalistycznego poradnictwa rodzinnego”. W ramach programu zatrudniony jest prawnik, psycholog i konsultant do spraw przeciwdziałania przemocy domowej, którzy udzielają bezpłatnych porad wszystkim mieszkańcom powiatu sokołowskiego.

Na terenie powiatu sokołowskiego nie funkcjonuje powiatowy zespół do spraw orzekania o stopniu niepełnosprawności. Zgodnie z zawartym porozumieniem od dnia 01.01.2000 r., sprawy z zakresu orzekania o niepełnosprawności z terenu Powiatu Sokołowskiego są rozpatrywane przez *Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Siedlcach*.

Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności realizując zadania określone w ustawie z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024r. poz. 44) orzeka do następujących celów poza rentowych:

- a) rehabilitacji zawodowej i zatrudnienia - korzystanie z poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy (specjalistycznego), możliwość uzyskania odpowiedniego zatrudnienia (w tym własna działalność gospodarcza i rolnicza), możliwość korzystania ze szkoleń i przywilejów pracowniczych z tytułu niepełnosprawności (np. skrócony dzień pracy),
- b) rehabilitacji społecznej – wyjazdy na turnusy rehabilitacyjne; likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych; dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze,
- c) uczestnictwa w warsztatach terapii zajęciowej,

- d) uzyskania świadczeń z pomocy społecznej (różnego rodzaju zasiłki),
- e) korzystania z ulg i uprawnień na podstawie odrębnych przepisów np.: ulgi na przejazdy kolejowe, autobusowe, telefony,
- f) uzyskania świadczenia pielęgnacyjnego,
- g) innych uprawnień (np.: legitymacja osoby niepełnosprawnej, karta parkingowa, prawo do zamieszkiwania w oddzielnym pokoju itp.).

Zespół zajmuje się również orzecznictwem dla obywateli Ukrainy, których pobyt na terytorium Polski uznaje się za legalny na podstawie ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa. Wśród osób opuszczających terytorium Ukrainy w związku z wojną wywołaną agresją Federacji Rosyjskiej liczną grupę stanowią osoby z niepełnosprawnościami. Aby mogli oni skorzystać z pomocy państwa polskiego, muszą legitymować się orzeczeniem o niepełnosprawności oraz o jej stopniu, które określa rodzaj niepełnosprawności oraz stopień i rodzaje niezbędnego wsparcia.

Problem niepełnosprawności nie dotyczy wyłącznie samych osób z niepełnosprawnościami, ale również **ich rodzin i osób wspierających**. Wsparcie osoby z niepełnosprawnością, w zależności od wieku tej osoby, rodzaju jej niepełnosprawności, w różnym stopniu absorbuje rodzinę oraz inne osoby wspierające, które często rezygnują z własnej aktywności zawodowej, by zatroszczyć się o bliską osobę. Konieczność świadczenia całodobowego wsparcia jest zadaniem niezwykle wyczerpującym nie tylko fizycznie, ale też psychicznie.

Na podstawie przyjętej w 2016 r. ustawy o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” opracowano Program kompleksowego wsparcia dla rodzin „Za życiem”.

W 2019 r. powstał Solidarnościowy Fundusz Wsparcia Osób Niepełnosprawnych (SFWON) zgodnie z ustawą z dnia 23 października 2018 r., obecnie Fundusz Solidarnościowy (FS). Programem w ramach Funduszu Solidarnościowego, który jest aktualnie realizowany i ukierunkowany na wsparcie w szczególności opiekunów osób z niepełnosprawnościami, jest „Opieka wytchnieniowa”. Głównym celem Programu „Opieka wytchnieniowa” jest wsparcie członków rodzin lub opiekunów sprawujących bezpośrednią opiekę nad:

- 1) dziećmi z orzeczeniem o niepełnosprawności,

2) osobami ze znacznym stopniem niepełnosprawności oraz orzeczeniami równoważnymi zgodnie z art. 5 i art. 62 ww. ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych

– przez możliwość uzyskania doraźnej, czasowej pomocy w formie usługi opieki wytnieniowej. Jednym z jego celów jest wzmocnienie dotychczasowego systemu wsparcia przez zapewnienie uczestnikom Programu usług opieki wytnieniowej w ramach pobytu dziennego w miejscu zamieszkania osoby niepełnosprawnej, ośrodka wsparcia i innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu lub jego opiekuna prawnego, które otrzyma pozytywną opinię gminy/powiatu realizującego Program. Celem Programu jest także świadczenie usługi opieki wytnieniowej, w ramach pobytu całodobowego w ośrodku wsparcia, w ośrodku/placówce zapewniającej całodobową opiekę osobom niepełnosprawnym wpisaną do rejestru właściwego wojewody lub w innym miejscu wskazanym przez uczestnika Programu lub jego opiekuna prawnego, które otrzyma pozytywną opinię gminy/powiatu realizującego Program. W powiecie sokołowskim program "Opieka wytnieniowa" jest realizowany na poziomie powiatowym oraz gminnym od 2021r.

W odpowiedzi na istniejącą potrzebę, związaną z trudnościami w funkcjonowaniu osób z niepełnosprawnościami w codziennym życiu, w ramach Funduszu Solidarnościowego realizowany jest Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”.

Program zapewnia usługę asystenta w wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym, dedykowaną osobom z niepełnosprawnościami posiadającym orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, wydawane na podstawie ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, albo orzeczenie równoważne do wyżej wymienionych. Osoby z niepełnosprawnościami będą mogły skorzystać z pomocy asystenta przy wykonywaniu codziennych czynności oraz funkcjonowaniu w życiu społecznym. Jednym z celów Programu jest ograniczenie skutków niepełnosprawności oraz stymulowanie osoby z niepełnosprawnością do podejmowania aktywności i umożliwienie realizowania prawa do niezależnego życia, a także przeciwdziałanie dyskryminacji ze względu na niepełnosprawność oraz wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnościami, umożliwienie osobom

z niepełnosprawnościami uczestnictwa w życiu lokalnej społeczności np. przez udział w wydarzeniach społecznych, kulturalnych, rozrywkowych czy też sportowych. W powiecie sokołowskim program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” jest realizowany na poziomie gminnym od 2021r.

2.2.5 Współpraca z organizacjami pozarządowymi.

W powiecie jest realizowany program współpracy Powiatu Sokołowskiego z organizacjami pozarządowymi oraz innymi podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Samorząd powiatowy prowadzi ścisłą współpracę z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Intensywność współpracy z poszczególnymi organizacjami jest bardzo różna a współpraca ta dotyczy szczególnie szeroko rozumianej integracji społecznej i zawodowej, dofinansowywania szkoleń, prowadzenia punktów informacyjnych oraz organizacji różnego rodzaju imprez okolicznościowych. Organizacje pozarządowe realizują również projekty na rzecz osób niepełnosprawnych jako zadania zlecane przez PFRON.

2.3. Wykorzystanie środków PFRON w latach 2018-2023

Na podstawie art. 48 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997r o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2024r. poz. 44) środki finansowe PFRON przypadające według algorytmu przekazywane są samorządom powiatowym na realizację określonych zadań z zakresu zatrudniania i rehabilitacji zawodowej osób z niepełnosprawnością oraz rehabilitacji społecznej.

Środki PFRON przyznane algorytmem dla Powiatu Sokołowskiego w latach 2018-2023 i ich wykorzystanie:

ROK	REHABILITACJA ZAWODOWA	REHABILITACJA SPOŁECZNA	KOSZTY DZIAŁANIA WTZ	KWOTA PRZYZNANA OGÓŁEM	% WYKORZYSTANIA ŚRODKÓW
2018	19 508,45 zł	346 571,55 zł	547 668,00 zł	913 748,00 zł	100 %
2019	7 962,00 zł	357 070,00 zł	597 168,00 zł	962 200,00 zł	100 %
2020	16 520,46 zł	420 483,54 zł	676 368,00 zł	1 113 372,00 zł	100 %
2021	18 274,42 zł	550 258,58 zł	715 968,00 zł	1 284 501,00 zł	100 %
2022	72 052,48 zł	595 031,52 zł	854 568,00 zł	1 521 652,00 zł	100 %
2023	0 zł	799 196,00 zł	973 368,00 zł	1 772 564,00 zł	100 %

Powiat Sokołowski jest również realizatorem wielu projektów w ramach programów wyrównujących szanse osób z niepełnosprawnością, realizowanych i współfinansowanych przez PFRON: min. „Program wyrównywania różnic między regionami III”, „Aktywny samorząd”, „Zajęcia klubowe w WTZ”, "Mieszkanie dla absolwenta", "Dostępne mieszkanie" itd.

Formy wsparcia przewidziane w programach dotyczą likwidacji barier ograniczających społeczne i zawodowe funkcjonowanie osób z niepełnosprawnością.

2.4. Europejski Fundusz Społeczny

Jednym z kluczowych funduszy pomocowych Unii Europejskiej jest Europejski Fundusz Społeczny. Wśród różnych obszarów wsparcia, które realizowane są w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego, wyróżnić należy włączenie społeczne.

Europejski Fundusz Społeczny od dawna wspiera liczne działania na rzecz promocji funkcjonowania osób z niepełnosprawnością na rynku pracy, walki z wykluczeniem społecznym i dyskryminacją ze względu na niepełnosprawność. Fundusz zajmuje się problemem niepełnosprawności przez inicjatywy na rzecz promocji integracji społecznej oraz bezpośrednie działania zwalczające dyskryminację w ramach głównego nurtu usług oraz na rynku pracy. Rezultaty tych inicjatyw znacząco przyczyniły się do wdrożenia planu działania UE na rzecz osób niepełnosprawnych oraz europejskiej strategii zatrudnienia.

Obecnie osoby zagrożone wykluczeniem społecznym starają się być aktywne zarówno na rynku pracy, jak i w życiu społecznym. Mając na uwadze współczesne możliwości, osoby te mają coraz większe szanse rozwoju i normalnego funkcjonowania w społeczeństwie. Dzięki odpowiedniemu wsparciu i pomocy ukierunkowanej na rozwiązywanie indywidualnych problemów i potrzeb osób z niepełnosprawnościami możemy przyczynić się do ich lepszego funkcjonowania na wielu płaszczyznach życia.

Powiat Sokołowski posiada bardzo duże doświadczenie w zakresie aplikowania o środki z budżetu Unii Europejskiej. Dzięki realizowanym projektom ze środków EFS, osoby z niepełnosprawnością uczestniczyły w licznych działaniach dotyczących głównego nurtu edukacji i szkoleń. Działania te objęły, między innymi, szkolenia podstawowe i zawodowe w celu tworzenia

szans dla osób przedwcześnie rezygnujących z nauki w szkole przez oferowanie dostępu do rynku pracy, szkolenia zorientowane na praktykę oraz działania kompleksowe mające zapewnić możliwości akademickie/edukacyjne w ramach szkolenia zawodowego.

Nowa perspektywa finansowa Unii Europejskiej na lata 2021-2027 jest szansą na wyrównanie szans osób z niepełnosprawnością

3. „POWIATOWY PROGRAM DZIAŁAŃ NA RZECZ OSÓB NIEPEŁNOSPRAWNYCH I ICH INTEGRACJI ZE POŁECZEŃSTWEM LOKALNYM NA LATA 2024-2030”

Podstawowe założenie „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem lokalnym na lata 2024-2030” to podjęcie przez samorząd powiatowy, samorządy miejskie i gminne oraz organizacje i stowarzyszenia działające na terenie powiatu, zintegrowanych działań w celu zapewnienia osobom z niepełnosprawnością warunków do samodzielnego życia, poprzez wspieranie profilaktyki, łagodzenie skutków niepełnosprawności, rozwój usług rehabilitacyjnych, wspierających i wyrównywanie szans tych osób.

Działania takie powinny być podejmowane na dwóch podstawowych płaszczyznach:

1. działania nakierowane bezpośrednio na osobę z niepełnosprawnością i jej najbliższe otoczenie społeczne;
2. działania kształtujące fizyczne i społeczne środowisko, w którym żyją osoby z niepełnosprawnością.

Pierwsza płaszczyzna musi zatem obejmować tworzenie spójnego systemu szeroko rozumianej rehabilitacji (a więc medycznej, psychologicznej, zawodowej i społecznej) oraz, w koniecznych przypadkach, pomocy społecznej. Natomiast druga płaszczyzna powinna się sprowadzać do modyfikowania środowiska fizycznego i społecznego osób z niepełnosprawnością w odniesieniu do: dostosowania budynków do potrzeb osób z niepełnosprawnością, udostępnienia transportu i komunikacji, wsparcia w nabywaniu pomocy technicznych ułatwiających uzyskanie niezależności, stwarzania lub odpowiedniego przystosowania miejsc pracy i szkół, kształtowania odpowiednich postaw społecznych.

3.1 CELE PROGRAMU I ZADANIA

Cel główny:

„Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym i zawodowym oraz przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu tych osób i ich rodzin.”

Cele strategiczne programu:

1. Ograniczanie barier społecznych - integracja osób z niepełnosprawnością ze społecznością lokalną.
2. Tworzenie warunków osobom z niepełnosprawnością do pełnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez zwiększenie dostępu dla tych osób do dóbr i usług.
3. Ułatwienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do leczenia, opieki i rehabilitacji.
4. Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością - wsparcie aktywności zawodowej na otwartym i chronionym rynku pracy.
5. Zwiększenie aktywności instytucji i organizacji pozarządowych oraz organizacji pożytku publicznego działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Cel strategiczny 1: Ograniczanie barier społecznych - integracja osób z niepełnosprawnością ze społecznością lokalną.

Cele operacyjne:

Cel 1. Kształtowanie świadomości społeczności lokalnej w zakresie dostrzegania i rozumienia problemów osób z niepełnosprawnością;

Cel 2. Rozwój świadomości społecznej w zakresie uprawnień przysługujących osobom z niepełnosprawnością oraz wykorzystania tych praw w podnoszeniu jakości życia;

Cel 3. Podejmowanie i wspieranie działań zmierzających do zwiększenia obecności osób z niepełnosprawnością w życiu społeczności lokalnej oraz w życiu publicznym;

Cel 4. Promowanie twórczości oraz osiągnięć osób z niepełnosprawnością w różnych dziedzinach życia społecznego.

ZADANIA - sposób realizacji:

- ◆ prowadzenie kampanii informacyjnych wśród społeczeństwa na rzecz wzmocnienia integracji osób z niepełnosprawnością i przeciwdziałania ich dyskryminacji;
- ◆ opracowywanie oraz wydawanie publikacji podejmujących problematykę osób z niepełnosprawnością. np. kampanie medialne, akcje promocyjne, konferencje, szkolenia, wystawy, ekspozycje, wydawnictwa, broszury informacyjne, ulotki;
- ◆ wspieranie rozwoju wolontariatu;
- ◆ współpraca w organizowaniu integracyjnych imprez kulturalnych, turystycznych i sportowych;
- ◆ promowanie i prezentacja twórczości artystycznej, kulturalnej i zawodowej osób niepełnosprawnych;
- ◆ aktywizacja społeczna osób niepełnosprawnych i włączanie ich w życie np. poprzez tworzenie grup samopomocowych;
- ◆ tworzenie klas integracyjnych w placówkach edukacyjnych;
- ◆ utworzenie bazy danych, dotyczącej organizacji zajmujących się problematyką niepełnosprawności i zrzeszających osoby niepełnosprawne;
- ◆ współpraca z organizacjami pozarządowymi działającymi na rzecz osób niepełnosprawnych;

REALIZATORZY: PCPR, OPS, PUP, powiatowe i gminne jednostki samorządowe, organizacje pozarządowe, lokalne media.

Cel strategiczny 2: Tworzenie warunków osobom z niepełnosprawnością do pełnego uczestnictwa we wszystkich dziedzinach życia społecznego poprzez zwiększenie dostępu dla tych osób do dóbr i usług.

Cele operacyjne:

Cel 1. Pomoc osobom z niepełnosprawnością i ich rodzinom w rozwiązywaniu codziennych problemów i zaspakajaniu podstawowych potrzeb socjalnobytowych.

Cel 2. Wsparcie procesu włączenia osób z niepełnosprawnością do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym, artystycznym, sporcie, rekreacji i turystyce.

Cel 3. Poprawa warunków komunikacji międzyludzkich oraz dostępu do informacji.

Cel 4. Optymalizacja działań w zakresie zniesienia barier funkcjonalnych, w tym poprawa dostępu do urzędów i budynków użyteczności publicznej oraz minimalizacja barier transportowych.

ZADANIA - sposób realizacji:

- ◆ ułatwienie dostępu do specjalistycznego poradnictwa i informacji poprzez organizowanie punktów konsultacyjnych;
- ◆ pomoc w zakresie rehabilitacji społecznej poprzez dofinansowywanie do: likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych, zaopatrzenia w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych;
- ◆ dofinansowywanie usług tłumacza języka migowego oraz tłumacza przewodnika;
- ◆ dofinansowanie sportu, kultury, turystyki i rekreacji dla osób z niepełnosprawnością;
- ◆ pomoc w formie usług wspierających, które mają na celu wspomaganie niezależnego życia osób z niepełnosprawnością (min. asystent osoby niepełnosprawnej), usług opieki wytchnieniowej, usług opiekuńczych lub w przypadku braku możliwości zapewnienia całodobowej opieki – umieszczanie w domach pomocy społecznej;
- ◆ działania terapeutyczne i rehabilitacyjne w ramach funkcjonowania Warsztatu Terapii Zajęciowej;
- ◆ tworzenie grup wsparcia dla osób z niepełnosprawnością;
- ◆ wsparcie działań wolontariatu i grup samopomocowych;
- ◆ tworzenie świetlic socjoterapeutycznych, klubów integracji społecznej itp.;
- ◆ tworzenie mieszkań chronionych dla osób z niepełnosprawnością;
- ◆ tworzenie warunków dla rozwoju aktywności i samodzielności osób starszych np. kluby seniora;
- ◆ podejmowanie działań w celu przystosowania, budowy, rozbudowy i modernizacji placówek służących wsparciem dla osób z niepełnosprawnością;
- ◆ likwidacja barier architektonicznych w budynkach użyteczności publicznej;
- ◆ wsparcie działań z zakresu likwidacji barier transportowych i w komunikowaniu się np. zakup pojazdów dostosowanych do przewozu osób niepełnosprawnych, widoczne oznakowanie miejsc parkingowych przeznaczonych dla osób niepełnosprawnych, dostosowanie środków

komunikacji publicznej (autobusów) do przewozu osób na wózkach inwalidzkich itp.

REALIZATORZY: jednostki samorządu terytorialnego i organizacje pozarządowe

Cel strategiczny 3: Ułatwienie osobom z niepełnosprawnością dostępu do leczenia, opieki i rehabilitacji.

Cele operacyjne:

Cel 1. Opracowywanie i wdrażanie programów zajmujących się profilaktyką niepełnosprawności.

Cel 2. Zapewnianie specjalistycznej i wielokierunkowej diagnozy oraz kompleksowego leczenia.

Cel 3. Likwidacja barier architektonicznych w placówkach służby zdrowia.

ZADANIA - sposób realizacji:

- ◆ wczesne diagnozowanie potrzeb rehabilitacyjnych, szczególnie u dzieci i młodzieży;
- ◆ dofinansowywanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
- ◆ uruchomienie poradnictwa w zakresie rehabilitacji leczniczej;
- ◆ wspieranie rozwoju usług rehabilitacyjnych w miejscu zamieszkania;
- ◆ wspieranie utworzenia i funkcjonowania wypożyczalni sprzętu rehabilitacyjnego;
- ◆ zakup sprzętu medycznego i rehabilitacyjnego dla potrzeb placówek służby zdrowia;
- ◆ likwidowanie barier architektonicznych w budynkach służby zdrowia i ich najbliższym otoczeniu;
- ◆ dofinansowywanie rozbudowy i modernizacji obiektów służby zdrowia służących rehabilitacji.

REALIZATORZY: zakłady opieki zdrowotnej, samorząd powiatowy, samorządy gminne, PCPR

Cel strategiczny 4: Aktywizacja społeczna i zawodowa osób z niepełnosprawnością - wsparcie aktywności zawodowej na otwartym i chronionym rynku pracy.

Cele operacyjne:

Cel 1. Zwiększanie dostępności osób niepełnosprawnych do kultury, sportu, turystyki, rekreacji oraz popularyzacja idei uczenia się przez całe życie.

Cel 2. Podejmowanie działań na rzecz równości w dostępie do edukacji na różnych poziomach kształcenia.

Cel 3. Aktywne kreowanie polityki informacyjnej związanej ze wspieraniem i motywowaniem osób z niepełnosprawnością do podnoszenia kwalifikacji.

Cel 4. Promowanie wśród pracodawców zatrudniania osób z niepełnosprawnością na otwartym rynku pracy.

Cel 5. Wsparcie osób z niepełnosprawnością, które nie mogą podjąć zatrudnienia na otwartym rynku pracy.

ZADANIA - sposób realizacji:

- ◆ zwiększanie dostępności dla osób z niepełnosprawnością do kultury, sportu, turystyki i rekreacji;
- ◆ umożliwienie dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnością edukacji w publicznych i niepublicznych placówkach oświatowo – wychowawczych;
- ◆ modernizacja przedszkoli i szkół oraz dostosowanie ich do potrzeb osób z niepełnosprawnością;
- ◆ dofinansowywanie urządzeń umożliwiających uczenie się i podnoszenie kwalifikacji;
- ◆ aktywne wspieranie i motywowanie osób z niepełnosprawnością do podnoszenia kwalifikacji;
- ◆ likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i transportowych związanych z dostępem do edukacji na wszystkich poziomach;
- ◆ pomoc w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym w postaci dofinansowania kosztów nauki;
- ◆ prowadzenie kursów, szkoleń, doradztwa zawodowego;
- ◆ rejestracja niepełnosprawnych osób bezrobotnych i poszukujących pracy;
- ◆ specjalistyczne poradnictwo i pośrednictwo pracy;
- ◆ przygotowywanie pracodawców do pracy z osobami niepełnosprawnymi;
- ◆ podnoszenie i zmiana kwalifikacji zawodowych osób z niepełnosprawnością stosownie do wymogów rynku pracy;

- ◆ zwiększanie szans na uzyskanie i utrzymanie zatrudnienia;
- ◆ utworzenie zakładu aktywności zawodowej;
- ◆ tworzenie spółdzielni socjalnych zatrudniających osoby niepełnosprawne;

REALIZATORZY: PUP, PCPR, PFRON, samorząd powiatowy i samorządy gminne, organizacje pozarządowe, pracodawcy

Cel strategiczny 5: Zwiększenie aktywności instytucji i organizacji pozarządowych oraz organizacji pożytku publicznego działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Cele operacyjne:

Cel 1. Wysoki poziom kompetencji pracowników instytucji i organizacji działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Cel 2. Aktualizowanie bazy danych o podmiotach i organizacjach działających na rzecz osób z niepełnosprawnością.

Cel 3. Prowadzenie monitoringu rynku pracy osób z niepełnosprawnością.

Cel 4. Stała współpraca instytucji i organizacji dotycząca wymiany informacji na temat podejmowanych działań w zakresie włączania osób z niepełnosprawnością do aktywnego uczestnictwa w życiu społeczności lokalnej.

ZADANIA - sposób realizacji:

- ◆ czynny udział pracowników samorządowych w szkoleniach z zakresu problematyki osób z niepełnosprawnością;
- ◆ podejmowanie wspólnych przedsięwzięć na rzecz osób z niepełnosprawnością przez jednostki samorządowe i organizacje pozarządowe;
- ◆ realizacja wspólnych przedsięwzięć z udziałem Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych,
- ◆ współpraca przy opracowywaniu projektów aplikujących o środki z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej;
- ◆ wspólna realizacja projektów dofinansowanych ze środków zewnętrznych;
- ◆ realizacja programów na rzecz osób niepełnosprawnych współfinansowanych przez Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych,
- ◆ organizowanie i prowadzenie szkoleń, kursów i warsztatów dla członków rodzin osób z niepełnosprawnością, opiekunów, kadry podmiotów

i organizacji działających na rzecz tych osób oraz wolontariuszy bezpośrednio zaangażowanych w proces rehabilitacji zawodowej lub społecznej osób z niepełnosprawnością.

REALIZATORZY: samorząd powiatowy, samorządy gminne, organizacje pozarządowe, PCPR, pracodawcy przy współudziale PFRON i samorządu wojewódzkiego

3.2 Adresaci Programu

- Osoby z niepełnosprawnością;
- Rodziny i opiekunowie osób z niepełnosprawnością;
- Kadra oraz wolontariusze bezpośrednio zaangażowani w proces rehabilitacji zawodowej oraz społecznej osób z niepełnosprawnością;
- Organizacje pozarządowe prowadzące działania na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz inne podmioty wymienione w art. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego oraz wolontariacie;
- Jednostki samorządu terytorialnego.

3.3 Zasięg i czas trwania

Zadania będą realizowane na terenie powiatu sokołowskiego w latach 2024-2030.

3.4 Realizatorzy Programu

Samorząd powiatowy i samorządy gminne przy współpracy samorządu wojewódzkiego i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Urząd Pracy, ośrodki zdrowia, organizacje pozarządowe działające na rzecz osób z niepełnosprawnością oraz inne podmioty wymienione w art. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego oraz wolontariacie, pracodawcy oraz ośrodki medialne.

3.5 Źródła finansowania

Zadania wynikające z programu mogą być finansowane z następujących źródeł:

- 1) budżetu jednostek samorządu terytorialnego (powiat/gminy), w ramach limitu środków finansowych zaplanowanych w budżecie na dany rok realizacji programu,
- 2) budżetu samorządu wojewódzkiego,
- 3) dotacji z budżetu państwa i państwowych funduszy celowych,
- 4) środków Unii Europejskiej,
- 5) środków organizacji pozarządowych i związków wyznaniowych,
- 6) środków pochodzących od pracodawców.

3.6 Monitoring Programu

Program stanowi podstawę do opracowywania różnych form działań, mających na celu realizację ujętych w nim zadań oraz pozyskiwania środków finansowych ze źródeł wymienionych w punkcie 3.5.

Realizacja zadań wymienionych w programie może wymagać zawierania porozumień pomiędzy podmiotami działającymi na terenie powiatu np. administracją samorządową, podmiotami gospodarczymi i organizacjami pozarządowymi.

Niezbędnym elementem prawidłowego wdrażania Programu jest jego stałe monitorowanie oraz ocena jego realizacji. W celu osiągnięcia celów strategicznych Programu i sprawdzenia czy zakładane zadania są realizowane, prowadzony będzie monitoring programu poprzez analizę poziomu realizacji zadań na podstawie sprawozdań własnych oraz jednostek współpracujących. Ewaluacja Programu następuje w cyklu rocznym. Sprawozdanie roczne z realizacji Programu przedstawiane jest Powiatowej Społecznej Radzie do Spraw Osób Niepełnosprawnych w terminie do dnia 31 marca roku kalendarzowego, następującego po roku, którego sprawozdanie dotyczy. Powiatowa Społeczna Rada do Spraw Osób Niepełnosprawnych dokonuje oceny realizacji Programu w terminie do dnia 30 kwietnia roku kalendarzowego, następującego po roku, którego sprawozdanie dotyczy.

Uwagi, wnioski i propozycje dotyczące bieżącej realizacji Programu mogą być zgłaszane Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim.

4. PODSUMOWANIE

Osoby z niepełnosprawnością mają prawo do niezależnego, samodzielnego i aktywnego życia oraz do korzystania, na zasadzie równości, z praw i obowiązków ustanowionych dla ogółu obywateli, bez względu na rodzaj, przyczynę oraz stopień niepełnosprawności.

„Powiatowy program działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem lokalnym na lata 2024-2030” opiera się na zasadzie pomocniczości, ma charakter otwarty i będzie systematycznie aktualizowany w miarę pojawiających się potrzeb i możliwości. Wszelkie działania na rzecz osób z niepełnosprawnością powinny być podejmowane z poszanowaniem suwerenności jednostki i jej prawa do dokonywania samodzielných wyborów życiowych.

Niniejszy Program wyznacza kierunki, w jakich powinny zmierzać działania na rzecz osób niepełnosprawnych, aby zapewnić im godne i aktywne życie, a także pomoc dostosowaną do rzeczywistych potrzeb wynikających z niepełnosprawności. Złożoność działań, jakie należy podjąć dla poprawy warunków integracji społecznej i wyrównywania szans osób z niepełnosprawnością, przeciwdziałania ich wykluczeniu społecznemu oraz uzyskania w tym zakresie wymiernych efektów, wymaga zaangażowania w realizację wielu instytucji i organizacji pożytku publicznego oraz przedstawicieli środowiska osób z niepełnosprawnością. Szeroka współpraca wszystkich zainteresowanych podmiotów będzie najlepiej sprzyjać wyrównywaniu szans osób z niepełnosprawnością w różnych dziedzinach życia społecznego.

Rada i Zarząd Powiatu Sokołowskiego zwracają się z prośbą do państwowych i samorządowych instytucji województwa mazowieckiego oraz organizacji pozarządowych, zwłaszcza zrzeszających osoby niepełnosprawne i działających na ich rzecz, o aktywny udział w realizacji niniejszego Programu.

Samorząd Powiatu Sokołowskiego zwraca się z prośbą do Pełnomocnika ds. Osób Niepełnosprawnych i Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych o merytoryczne i finansowe wspieranie założeń „Powiatowego programu działań na rzecz osób niepełnosprawnych i ich integracji ze społeczeństwem lokalnym na lata 2024-2030” w powiecie sokołowskim.